

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

HUDEBNÍ UMĚNÍ

HOUSLE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**LADISLAV KUPKOVIČ – PROFIL VÝZNAMNÉHO
SKLADATELE SE ZAMĚŘENÍM NA JEHO HOUSLOVOU
TVORBU**

Terézia Hledíková

Vedoucí práce: prof. Jindřich Pazdera

Oponent práce: MgA. Štěpán Ježek Ph.D.

Datum obhajoby: 13.-14. červen 2022

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2022

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music

VIOLIN

BACHELOR 'S THESIS

**LADISLAV KUPKOVIČ – PROFILE OF A SIGNIFICANT
COMPOSER WITH A FOCUS ON HIS VIOLIN
COMPOSITIONS**

Terézia Hledíková

Thesis Supervisor: prof. Jindřich Pazdera

Thesis Opponent: MgA. Štěpán Ježek Ph.D.

Date of thesis defense: 13.-14. June 2022

Academic title granted: BcA.

Prague, 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Ladislav Kupkovič – profil významného skladatele se zaměřením na jeho houslovou tvorbu.

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne 28.4.2022

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Práce pojednává o slovenském skladateli Ladislavovi Kupkovičovi. V první půlce se zaměřuje na jeho život a působení v roli hudebního skladatele, pedagoga a interpreta. Rozebírá problematiku emigrace do Německa v 60. letech 20. století. V druhé polovině se zaměřuje na jeho houslovou tvorbu, především Houslový koncert č. 7 a virtuózní skladbu Souvenir.

Klíčová slova

Ladislav Kupkovič, houslista, skladatel, pedagog, Slovensko, Německo, houslová díla, Souvenir, soudobá hudba.

Abstract

The thesis deals with the Slovak composer Ladislav Kupkovič. In the first half, he focuses on his life and work as a composer, pedagogue, and performer. It discusses the issue of emigration to Germany in the 1960s. In the second half, it focuses on his violin works, especially Violin Concerto No. 7 and the virtuoso composition Souvenir.

Key words

Ladislav Kupkovič, violinist, composer, pedagogue, Slovakia, Germany, violin works, Souvenir, contemporary music.

Poděkování

Dovolte mi, abych tímto poděkovala svému profesorovi panu Jindřichu Pazderovi. Děkuji za pomoc při psaní této práce, ale především za dlouhá léta výuky hry na housle.

Obsah

Úvod.....	9
1. Profil Ladislava Kupkoviče	10
1.1. Dětství a studia a působení Ladislava Kupkoviče na Slovensku	10
1.2. Semináře nové hudby na Smolenickém zámku.....	12
1.3. Emigrace a život v Německu	14
2. Tvorba Ladislava Kupkoviče.....	20
3. Vybrané díla	28
3.1. Koncert A dur č. 1 pro housle a orchestr	28
3.2. Koncert Es dur č. 2 pro housle a orchestr.....	28
3.3. Koncert G dur č. 3 pro housle a orchestr.....	28
3.4. Koncert C dur č. 4 pro housle a orchestr	28
3.5. Sonáta d moll (Koncert č. 5) pro housle a orchestr	29
3.6. Koncert D dur č. 6 pro housle a orchestr.....	29
3.7. Koncert A dur č. 7 pro housle a orchestr	29
3.8. Souvenir.....	30
4. Rozbor Koncertu A dur č. 7 pro housle a orchestr.....	32
4.1. První věta	32
4.2. Druhá věta	40
4.3. Třetí věta.....	43
5. Vzpomínky interpreta	48
6. Diskografie	50
Závěr.....	57
Seznam použité literatury.....	58

Úvod

S osobností Ladislava Kupkoviče jsem se setkala již v mém dětství. Od sedmi let jsem navštěvovala Základní uměleckou školu Jozefa Kresánka v Bratislavě, kde jsem se pod vedením paní učitelky Jany Spálové učila základům houslové hry. Právě paní učitelka mě poprvé seznámila s Ladislavem Kupkovičem, když dala mně a mým spoluhráčkám hrát jednu z jeho kompozic, a to *7 malých kusů* pro klavírní trio. Tehdy jsem ani netušila, že mě jeho jméno bude provázet až na vysokou školu.

Měla jsem to štěstí, že jsem v roce 2014 měla možnost potkat Ladislava Kupkoviče osobně na zahajovacím koncertě 20. ročníku Houslové dílny v Žilině, kde prof. Jindřich Pazdera hrál jeho *Houslový koncert č. 5 D dur* se Státním komorním orchestrem Žilina.

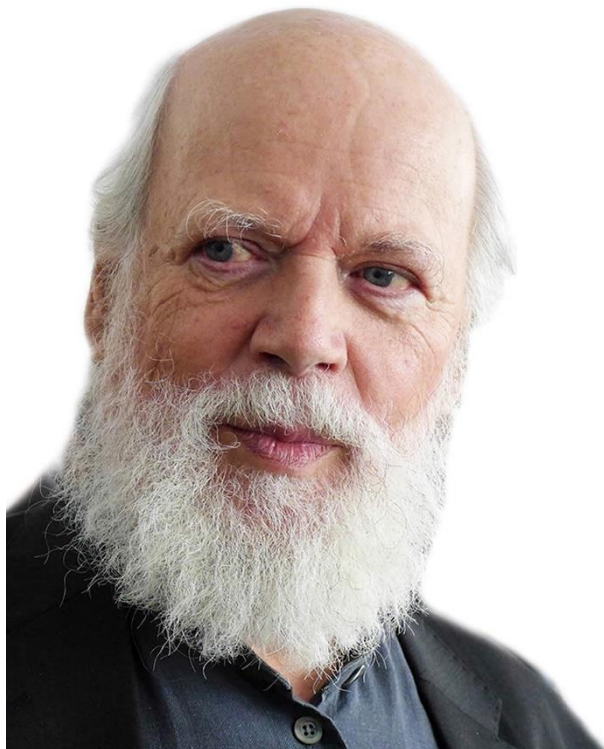
V září 2018 jsem se zúčastnila koncertu v Moyzesové síni na Vajanského nábřeží v Bratislavě, který byl organizovaný Velvyslanectvím Brazílie při příležitosti oslav 25. výročí mezinárodních diplomatických vztahů mezi Slovenskem a Brazílií.

Na koncertě účinkoval brazilský klavírista Pablo Rossi a slovenský houslový virtuóz Dalibor Karvay. Právě v jejich podání zazněl na koncertě Kupkovičův „*Souvenir*“, a to rovnou dvakrát! Krátká, ale nesmírně náročná virtuózní skladba pro housle s klavírním doprovodem, uchvátila publikum natolik, že si vysloužila potlesk ve stoje. Na vyžádání brazilského klavíristy umělci skladbu zopakovali jako přídavek. Houslista Karvay si pohrával s tóny, experimentoval a humorně komunikoval s klavíristou prostřednictvím hudby. Publikum reagovalo nadšením i občasným spontánním nezadržitelným smíchem a opětovně poděkovalo umělcům vřelým potleskem.

Už od tohoto koncertu jsem se chtěla o skladateli Ladislavovi Kupkovičovi dovědět více. Zjistila jsem, že v mém okolí ho zná velmi málo lidí a už vůbec málokdo ví, jakou ohromnou tvorbu skladatel dokázal vytvořit. Taková výjimečná osobnost slovenské hudební scény, jakou byl Ladislav Kupkovič, působící ve druhé polovině 20. a na počátku 21. století, si určitě zaslouží větší pozornost odborníků i laické veřejnosti. Proto si myslím, že by moje práce o něm mohla být přínosem. Až po smrti své babičky jsem se dověděla, že byla Kupkovičovou spolužačkou na Konzervatoři v Bratislavě. Můj otec mi vyprávěl, že na něj ráda vzpomínala jako na velice oblíbeného pro svou veselou povahu, a že mu kamarádi říkali „Lacko“.

1. Profil Ladislava Kupkoviče

Houslista, pedagog, ale především jeden z nejproduktivnějších slovenských skladatelů, Ladislav Kupkovič, žil aktivní život, plný radosti a lásky k hudbě. Potkal se ale také s překážkami při střetu s režimem a při návratu k tonalitě. V první kapitole přibližují jeho dětství, studium a působení na Slovensku a v Německu.

Obr. 1: Ladislav Kupkovič

1.1. Dětství, studia a působení Ladislava Kupkoviče na Slovensku

Ladislav Kupkovič se narodil 17. března 1936 v Bratislavě na Dunajské ulici. Jeho otec Karol Kupkovič pocházel ze slovenské vesnice Cífer asi 60 km severně od Bratislavy a jeho rodina pracovala převážně manuálně, například jako pomocní dělníci na železnici. Kupkovičova matka, která se za svobodna jmenovala Irma Szova pocházela z urozené rodiny z Polska. V 19. století musela rodina krajinu opustit při některém z dělení Polska a usadili se v Budapešti a Pressburgu, dnešní Bratislavě. Kupkovičův otec Karol se chtěl stát houslistou. Za svůj první plat si koupil housle, které zůstaly v rodině. Protože Cífer nenabízel podmínky pro to, aby svůj sen zrealizoval, přesunul své ambice na svého syna. Ladislav Kupkovič začal s výukou hry na housle u paní učitelky Hráškové na hudební škole v Bratislavě. Kvůli hrozbám, které byly spojeny s druhou světovou válkou, se rodina vrátila

do města Cífer, kde Ladislav ještě nějakou dobu pokračoval s hodinami houslí pod vedením učitele, který za ním dojížděl z Trnavy. Ani to však netrvalo dlouho a kvůli válce učitel nakonec musel přestat dojíždět. Když se rodina vrátila do Bratislavy po skončení války, Ladislav se mohl ve hře opět zdokonalovat. Nejdříve pod vedením učitele Pejhovského, který ale nebyl nejlepší volbou, protože si s Kupkovičem moc nesesli. Poté pokračoval pod vedením učitele Huberta Šimáčka. Studium u něj bylo pro Kupkoviče nejen hráčským, ale také uměleckým přínosem. Hubert Šimáček později působil několik let jako první violista pražského orchestru FOK. V roce 1950 Kupkovič úspěšně složil přijímací zkoušky na bratislavské Konzervatorium, kde studoval hru na housle ve třídě Albína Vrtel'a do roku 1955. Vrtel' byl žákem Jiřího Baštáře, který pocházel ze třídy Ševčíkovy. Kupkovič tedy během svého studia přehrál nespočet cvičení z Ševčíkových sešitů.

Během studia na konzervatoři Kupkoviče přivedli profesori harmonie Ján Zimmer a Jan Fischer-Květoň ke studiu kompozice. Svě tehdejší skladby příležitostně někomu ukázal. Například Alexandrovi Albrechtovi, regenschorimu u dómu sv. Martina, který v něm neviděl velký potenciál, ale přes něj se Kupkovič spojil s jeho synem, Jánem, který hrál na violu (později profesor violy na Konzervatoriu v Bratislavě). Spolu s ním a violoncellistou Miroslavem Filipem poté jistý čas působili ve smyčcovém triu. Svá díla také ukázal Eugenovi Suchoňovi, který byl pro něj největším vzorem. Ten ale řekl, že ho vyučovat nebude, protože by pak musel vyučovat i ostatní.

Kupkovič vystudoval hru na housle na Akademii Múzických Umění v Bratislavě pod vedením Mikuláše Jelínka v letech 1955-1960. V tomto období se už začal více věnovat studiu kompozicí II. vídeňské školy, zejména Antona Weberna. Tehdejší slovenská skladatelská scéna ale nebyla nadšena, že se studenti nevěnují studiu jejich děl. Suchoň, Cikker, Očenáš, Kardoš a jiní skladatelé vyžadovali, aby studenti studovali hlavně jejich díla, která považovali za pokračování slovenské tvorby. Mladá generace spolu s Kupkovičem se ale vrhla do studia děl představitelů tzv. Nové hudby, (Boulez, Nono, Stockhausen, kteří byli pokračovateli Antona Weberna). Tato studia byla počátkem Kupkovičovy skladatelské kariéry.

Během posledních let studia, v sezoně 1959-1960, působil jako dirigent orchestru maďarského lidového uměleckého souboru „Mladé srdcia“ a byl členem orchestru slovenského folklórního uměleckého souboru Lúčnica. V dalším školním roce 1960-1961 studoval na Akademii dirigování ve třídě Ľ. Rajtera. V letech 1960-1965 byl členem Slovenské filharmonie, hrál ve skupině prvních houslí a v letech 1961-1963, během své vojenské služby, byl koncertním mistrem orchestru Vojenského

uměleckého souboru v Bratislavě. Od roku 1965 působil jako skladatel ve svobodném povolání a do roku 1969 jako organizátor činnosti souboru pro soudobou hudbu „Hudba dneška“, jehož vznik sám inicioval. Byla to pro tehdejší generaci mladých slovenských skladatelů důležitá tvořivá a interpretační platforma, která se zaměřovala na interpretaci soudobé experimentální hudby.

V rozhovoru s redaktorem Mariánem Juríkem pro časopis „Slovenská hudba“ v roce 1965 vzpomíná na počáteční problémy při zakládání souboru: „Už dávno sme v Bratislave pociťovali potrebu koncertov, ktoré by záujemcom celkom priamo otvárali svety novej hudby. O ojedinelé pokusy sme sa usilovali už skôr. Tak napríklad ešte v roku 1959 sme uskutočnili v bratislavskom PKO koncert, na ktorom sa okrem Debussyho a Bartóka hrali Schönberg, Berg, Webern a Stockhausen. Celková kultúrno-politická situácia však dovolila vznik súboru až vtedy, kedy vlastne vznikol.“¹ Také v tomto rozhovoru padla otázka, jestli Kupkovič přemýšlí, že by někdy jako skladatel opustil tehdejší způsob komponování a vrátil se k tradičnímu. Jeho odpověď z roku 1965 mě zpětně lehce pobavila, při pomýšlení na jeho pozdější tvorbu. Odpověděl: „Sotva. Ale zaujímalo by ma, či je to vôbec možné.“²

V roce 1966 se stal nositelem ceny „Igric“ za nejlepší filmovou hudbu tohoto roku, se zvláštní odměnou za hudbu k filmu „Ohnivě rieky“ režiséra C. Kováča.

1.2. Semináře nové hudby na Smolenickém zámku

Obr. 2: Fotografie z Mezinárodních letních kurzů nové hudby v Darmstadtu v roce 1967. Zleva Ladislav Kupkovič, Karlheinz Stockhausen, Petr Kotík.

¹ JURÍK, Marián: S Ladislavom Kupkovičom o hudbe, ktorá nás (ne)zaujíma. Bratislava: Slovenská hudba, 1965, č. 4, s. 164

² JURÍK, Marián: S Ladislavom Kupkovičom o hudbe, ktorá nás (ne)zaujíma. Bratislava: Slovenská hudba, 1965, č. 4, s. 165

Koncem 60. let Kupkovič přivezl do Bratislavy Luigiho Nona a organizoval experimentální akce „Nové hudby“. Z iniciativy skladatelů Petra Kolmana, Ladislava Kupkoviče a muzikologa Petra Faltina, byly koncem 60. let pořádány mezinárodní semináře nové hudby. První tři ročníky seminářů se konaly na Smolenickém zámku nedaleko Bratislavy v letech 1968-1970. Zámek je sídlem Slovenské akademie věd od roku 1953, kdy byl akademii odevzdán, aby se stal reprezentačním místem pro střetnutí vědců z celého světa. Semináře byly vyvrcholením avantgardního úsilí ve slovenské hudbě 60. let. Původní myšlenka seminářů se zformovala už v roce 1965, byla realizována Svazem slovenských skladatelů, ale narážela na problémy ve styku s politickým režimem. Realizace se stala skutečností až když se Slovenská akademie věd, jejímž pracovníkem byl Peter Faltin, a Experimentální studio bratislavského rozhlasu v čele s Petrem Kolmanem, rozhodly pro spolupráci. Semináře probíhaly podle vzoru kurzů tzv. Nové hudby, které se konaly v německém městě Darmstadt. Semináře umožnily příležitost slovenským hudebníkům potkat se s významnými osobnostmi současné hudby ze Slovenska i ze zahraničí. Měli možnost nejenom se inspirovat, ale také provádět díla představitelů slovenské hudební avantgardy a konfrontovat je se zahraniční tvorbou. Během tří ročníků semináře na Slovensko přilákaly přední hudebníky ze zahraničí, kteří se věnovali současné hudbě. Z Německa například skladatele Karlheinz Stockhausena, Kolínský soubor pro Novou hudbu, z Polska skladatele Witolda Lutosławského, nebo z Čech pražský soubor QuAX vedený Petrem Kotíkem. Vytvořily tak důležitou platformu pro prezentaci domácí hudební tvorby. Stockhausen přišel s ideou tzv. kolektivní skladby západoněmeckých skladatelů s názvem Ensemble. Na základě jeho myšlenky vznikla slovenská verze s názvem Profily. Je založena na mozaice skladeb Petra Kolmana, Ladislava Kupkoviče, Jozefa Malovce, Ivana Paríka a prezentovala se na prvním ročníku. Kolman přispěl do této mozaiky skladbou „Molizace pro flétnu a vibrafon“, Kupkovič Etudou, ve které vychází z tématu z opery J. Offenbacha Hoffmannovy povídky, Parík sólovými skladbami pro flétnu, trumpetu a violoncello, Malovec elektroakustickou kompozicí Orthogenesis. Vnímání tohoto projektu vyžadovalo pohyb posluchačů po jednotlivých místnostech a prostorách Smolenického zámku (schodiště, věž). Vytvořil se tak nový, nekonvenční kontakt interpretů s publikem. Můžeme zde vidět počátek tzv. Wandelkonzerte neboli „chodících koncertů“, o kterých se budu zmiňovat později při působení Kupkoviče v Německu. Jedním z vrcholů Smolenických seminářů v roce 1968 byla přítomnost Karlheinz Stockhausena. Uvedení jeho skladby s názvem Hymny na festivalu bylo první

provedení skladby mimo Německo. Semináře tvořil také blok přednášek zahraničních i slovenských účastníků. V roce 1968 Ulrich Dibelius mluvil na téma „Možnosti a nebezpečí v současné hudbě“, Hans Peter Reinecke rozebíral vnímání hudby z psychologického hlediska, Eduard Herzog prezentoval zákonitosti dvanáctitónových řad. Přednáškami přispěli také domácí hudebníci. Peter Faltin pojednával o statické a dynamické procesovosti v hudbě z filozofického hlediska, Peter Kolman představil tzv. „plošné kompozice“ a Ladislav Kupkovič se zabýval kompozičním materiálem, který má současný skladatel k dispozici, a možnostmi rozšiřování tohoto materiálu.

V roce 1969 semináře nové hudby přilákaly skladatele Györga Ligetiho. Ten na seminářích analyzoval své skladby a do koncertního programu přispěl skladbou Poém pro 100 metronomů. Do bloku teoretických přednášek přispěl také Carl Dahlhaus, český muzikolog Vladimír Lébl, Hans Peter Reinecke a další. Ligeti prezentoval problém autorského tvůrčího procesu. Slovenský skladatel Peter Kolman mluvil o Technologii elektronické hudby a Jozef Malovec prezentoval jeho cestu k elektronické hudbě. Ladislav Kupkovič rozebíral ideje preparovaných textů. Smolenický zámek nabízí množství inspirativních prostorů. Kupkovič je v rámci druhého ročníku seminářů využil k realizaci svého experimentálního projektu, který nazýval „Ad libitum“. Projekt byl specifický tím, že nevyžadoval konkrétní interprety. Účastníci semináře produkovali hudbu na základě vlastní fantazie. Jediné, v čem byli „omezováni“, byl pohyb. Na zámku byly rozmístěné dopravní značky, podle kterých se mohli interpreti pohybovat. Tento projekt byl jeden z několika, kvůli kterým byl Kupkovič označován za extravagantního a provokujícího skladatele.

Třetí ročník seminářů se v dubnu roku 1970 uskutečnil již bez účasti iniciátorů akce Kupkoviče a Flatina. Hlavním organizátorem se stal Ivan Parík. V tomto roce se zaměřil na českou soudobou elektroakustickou tvorbu.

1.3. Emigrace a život v Německu

Kupkovič se dostal pod tlak oficiálního bolševického hudebního vedení v tehdejším Československu – stranické linie v hudebním spolku. Zasahování politických činitelů do hudební tvorby mu natolik překážela, že našel východisko v emigraci. V roce 1969 získal díky programu DAAD hudební stipendium do Západního Berlína a v následujícím roce tam emigroval. S manželkou si tam vydělávali na živobytí jako hudebníci a učitelé hudby. Mnohem později, v roce 2016, když v rámci akcí k životnímu jubileu skladatele uváděl SOSR v Bratislavě jeho Symfonii B dur,

poskytl Kupkovič rozhovor pro časopis Hudební život, ve kterém vzpomíná krom jiného i na období, kdy emigroval. „Nemecko nebolo pre mňa úplne cudzou krajinou. Navyše, neodišiel som len tak – dostal som v Nemecku štátne ročné štípéndium. Po obsadení Československa vojskami Varšavskej zmluvy sme boli v Nemecku obľúbení – každý nás miloval, ľudia nám chceli pomáhať.“³ Dále se ho ptal redaktor Juraj Babnáš, jestli plánoval z Československa oficiálně odejít jenom na rok, nebo jestli také nepřemýšlel nad tím, že by se už nevrátil. Kupkovič vzpomínal, že se ještě nějakou dobu snažil svůj pobyt si legálně prodloužit, ale když mu přestal platit pas, už nový nedostal. „Práve sa rozprávate s kriminálnikom!“⁴ Zasmál se během rozhovoru při vzpomínce, jak dostal 18 měsíců odnětí svobody za nedovolené opuštění republiky. Později požádal o zrušení trestu, ale vykoupení si musel zaplatit. Už tehdy chtěl získat německé státní občanství, aby mohl cestovat na Slovensko za rodiči. Získal ho však až po deseti letech strávených v Německu. „Ani potom som sem nemohol prichádzať, kedy som chcel. Niektorým dobrým „priateľom“ sa nepáčilo, že by som mohol len tak chodiť po Bratislave.... Viem aj to, že ŠtB mala nejaký čas pri mne poznámku: „Nevpustiť do republiky.“⁵ Mohl přijet jenom tehdy, když mu Československo udělilo víza. I když o ně žádal poměrně často, umožnili mu většinou jenom jednu návštěvu za rok. Kupkovič musel za své „vykoupení“ zaplatit přibližně 12000 marek, a dokonce musel státu vrátit peníze za své děti. Například mu vypočítali, kolik musel zaplatit za dva a půl roku, když jeho dcera chodila do jeslí.

Ladislav Kupkovič přijel do Kolína nad Rýnem přes Berlín, kde absolvoval roční stipendijní pobyt. V Kolíně byl vřele přivítán místními hrdiny Karlheinzem Stockhausenem, Wolfgangem Rihmem a Mauriciem Kagelem. V roce 1971 dirigoval v Kolíně nad Rýnem premiéru skladby Karlheinze Stockhausena s názvem Mixtur, která mu byla věnována. Také byl zařazen do programů státních „Dnů nové hudby“ v Donaueschingenu, Darmstadtu a Berlíně. V těch letech se všechno pomalu zrychlovalo, dodekafonie a atonalita se velmi brzy staly aleatorickými a vznikaly další styly "moderního umění" - minimal, arte povera, serial, mixed media. Partitury se kreslily, dávaly se písemné pokyny ke hře, hudebníci byli házeni do volně navržených, někdy i dva metry širokých grafických partitur.

---

³ BUBNÁŠ, Juraj: Ladislav Kupkovič: "Na Slovensko som nikdy nezanevrel." [rozhovor]. Bratislava: Hudobný život, 2016, roč. 48, č. 6, s. 5

⁴ BUBNÁŠ, Juraj: Ladislav Kupkovič: "Na Slovensko som nikdy nezanevrel." [rozhovor]. Bratislava: Hudobný život, 2016, roč. 48, č. 6, s. 5

⁵ BUBNÁŠ, Juraj: Ladislav Kupkovič: "Na Slovensko som nikdy nezanevrel." [rozhovor]. Bratislava: Hudobný život, 2016, roč. 48, č. 6, s. 5

Vytvářel se šum, zaznívala preparovaná piana nebo orchestrální clustery v reakci na světelné signály skladatele z dálky.

Kupkovič se pravděpodobně nejvíce proslavil svými experimenty s koncertní formou v 70. letech. V roce 1970 uspořádal v Musik für das Ruhrfestspielhaus koncert pro čtyřicet účinkujících. Během tří hodin zahráli řadu skladeb v koncertním sále v Recklinghausenu. Skladby se hrály v různých částech budovy, některé ve stejnou dobu. Koncerty probíhaly na principu, že několik hráčů na nástroje hrálo na různých místech, různé tóny a zvukové figury. Zčásti na sebe hrou odpovídali, zčásti rozvíjeli své vlastní kreativní dialogy. Většinou z toho nevycházely právě příznivé výsledky. Někdo hrál glissando na pozoun, další také odpovídal glissandem na zobcovou flétnu, zpěváci zpívali různé výškové intervaly, houslisté je napodobovali ozvěnou. Málokdy se ale stávalo, že muzikanti reagovali jeden po druhém, nebo mezi sebou tak, aby vytvořili vývoj, motiv, harmonii, dobrou melodii nebo strukturovanou souhru. Většinu času byla tato zvuková díla spíše vtípem pro publikum, které se mělo procházet mezi hráči, poslouchat hudbu z více zdrojů najednou, dokud to znělo zajímavě. Kupkovič tento druh koncertů nazýval Wandelkonzerte neboli tzv. „chodící koncerty“. Často byly tyto koncerty přirovnávány k akcím Cage's Musicircus.

Kupkovič to ale dotáhl do extrému. Uspořádal dvacetičtyřhodinový procházkový koncert v krásném městě Bonn na Rýně. Na této akci hrálo 150 hudebníků v různých budovách, v roztroušených prostorech v Bonnu. Posluchači se mohli vydat cestou od zdroje zvuku ke zdroji zvuku. Nevznikal však žádný hudební požitek nebo hudební zážitek – spíše sebeuvědomění a individuální sebepoznání publika. Skladatel jako průvodce, dirigent, manažer a bavič přesvědčil účastníky svou přátelskou a společenskou povahou, svým velkým srdcem. Hudebníci ale koncerty hodnotili svými slovy „Bylo to super cool a těžké, ale málo muziky.“⁶

Část hudby hrané na Wandelkonzerte psal Kupkovič sám, část psali jiní lidé. Velkou část však tvořila hudba starších klasických skladatelů, kterou Kupkovič upravil a využil. Tento postup byl typický pro Kupkovičovu instrumentální tvorbu a lze jej vidět ve skladbách, jako je například série čtyř Präparierter Texte (Preparovaných textů) z roku 1968. Tyto skladby přebírají zcela nepodstatné části ze starších známých skladeb, jako jsou party pro violu nebo basový buben. Kupkovič je izoloval, a tak vytvořit ústřední hudbu, která byla ve svém původním kontextu

---

⁶ Gidon Kremer | Dietmar Moews's Blog. Dietmar Moews's Blog | Globus mit Vorgarten aus Sicht der neuen Sinnlichkeit eines empirischen Soziologen [online]. [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: <https://lichtgeschwindigkeit.wordpress.com/tag/gidon-kremer/>

náhodná a často sotva slyšitelná. Präparierter Text 1 je adaptován z druhé věty Brahmsovy Symfonie č. 1 a je určen pro housle a magnetickou pásku; Präparierter Text 2 je adaptován z první věty Mozartovy Jupiterské symfonie (č. 41) a je určen pro flétnu, trubku, tympány, housle, violoncello a kontrabas; Präparierter Text 3 je adaptován ze čtvrté věty Beethovenovy Symfonie č. 9 a je určen pro činel, basový buben a magnetickou pásku; a Präparierter Text 4 je adaptován z Bachovy Hudební Obětiny Ricercar a 6, a je určen pro komorní orchestr, (verze pro celý orchestr následovala v roce 1970).

Kupkovič také upravoval staré kusy tak, že z nich přebíral drobné prvky a opakoval je jen s nepatrnými obměnami. Tuto techniku použil například ve skladbě Morceau de Genre, která vznikla na základě malé skladby pro housle a klavír od Edwarda Elgara. Existuje v různých verzích: pro housle, trubku, tympány a smyčce; sólový klavír; housle a klavír; sólový akordeon; housle a akordeon. Neustálé opakování dvou taktů z původního kusu s velmi malou obměnou může působit buď extrémně vtipně, nebo extrémně dráždivě, v závislosti na úhlu pohledu posluchače.

Ladislav Kupkovič těmito experimenty vlastně dosáhl předposledního stádia své tvorby před její generální přestavbou. Postupně přestával tvořit tímto způsobem. Kupkovič pozoroval publikum – zatímco on sám byl mnohem nadšenější pro Bacha, Mozarta, Beethovena a Pucciniho, publikum oslavovalo vše, co bylo drzé a podivné. V této době od roku 1973 Ladislav Kupkovič vyučoval na Hochschule für Music und Theater v Hannoveru, zpočátku jako docent a od roku 1976 jako profesor pro obory nová hudba, teorie a kompozice. Sám se ptal: „Jak vysvětlím svým krásným mladým studentům, jak jsou věci krásné, když mi krásné vůbec nepřipadají?“⁷ – Začínal psát tónové sonatiny, tří a čtyřvěté kompoziční formy, bláznivé kompozice pro housle (Souvenir; Pochod). Jeho vlastní virtuózní houslové a violové dovednosti, jeho znalost nástrojů a orchestrace nyní našly využití. V návaznosti na svou uměleckou touhu po svobodě nechal předvést své první tonální virtuózní skladby na každoročních „Dnech nové hudby“ na Hannoverské hudební akademii. Přední houslisté města profesor Attila Aydintan, Ronald Hoogeveen, koncertní mistr NDR profesor Elsbeth Moser, zahráli nejnovější skladby Kupkoviče pro studenty na Emmichplatz. Byl to skandál, že hráli nejnovější tonální hudbu. Zpočátku se lidem líbily hudební vtipy, dupali nadšením, ale když záhy pochopili,

---

⁷ Gidon Kremer | Dietmar Moews's Blog. Dietmar Moews's Blog | Globus mit Vorgarten aus Sicht der neuen Sinnlichkeit eines empirischen Soziologen [online]. [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: <https://lichtgeschwindigkeit.wordpress.com/tag/gidon-kremer/>

že se zde již dlouho neděje nic aleatorického, setkal se skladatel Ladislav Kupkovič s odmítnutím, až pohrdáním a odsuzováním.

Během svého působení v roli profesora na Hannoverské hudební akademii vzpomíná na tři či čtyři dobré studenty. V čase, kdy na akademii vyučoval, se prý prosazovala myšlenka, že povolání skladatele v podstatě neexistuje a není potřeba vychovávat nezaměstnané. Přiznal se, že protože sám nikdy nenavštěvoval hodiny kompozice, bylo mu jejich vyučování trochu cizí.

Během Kupkovičova pobytu v Německu se už vůbec nevěnoval působení v roli interpreta jako na Slovensku, kde působil ve Slovenské filharmonii. Na housle nebo na violu si zahrál už jenom doma. Ze začátku, prvních přibližně 10 let, ještě hodně dirigoval, ale poté už působil jenom jako skladatel a pedagog. Rodina Ladislava Kupkoviče se rozrostla o dvě dcery. Idu, která hrála na kontrabas a později se z ní stala koncertní umělkyně. Krom jiného také překládala do němčiny Pankovčinovy romány. Druhá dcera Danice hrála na housle, ale později vystudovala herectví a působí jako docentka pro divadelní němčinu na Hochschule für Music v Detmoldu. Kupkovič přijal německé občanství a postavil si na venkově se svou druhou ženou vlastní dům.

Kupkovič vstoupil do dějin hudební kultury Německa, jeho jméno můžeme najít i v odborné německé literatuře. Německý svaz skladatelů eviduje až 1200 členů a prosadit se mezi nimi je těžké samo o sobě. Pro Kupkoviče ale problém nastal tehdy, když začal komponovat tonálně. Tím se najednou ocitl mimo původní kontakty. I tak si ale našel pro své skladby interprety. Když komponoval, ideálním případem pro něj bylo, když někdo potřeboval nové dílo. Někdy komponoval jenom sám pro sebe, někdy se naskytla příležitost dílo někomu nabídnout. Například Symfonii B dur dokončoval v čase, kdy Státní komorní orchestr Žilina hrál jeho houslový koncert D dur s houslistou Jindřichem Pazderou a dirigentem Leošem Svárovským. Na tomto koncertě jsem vystoupila, a také jsem poslouchala Kupkovičův koncert. Měla jsem možnost potkat se se skladatelem osobně, ale v pouhých 14 letech jsem netušila, o jakou osobnost se jedná a kolikrát se k ní budu vracet. Kupkovič byl provedením svého koncertu nadšený a hned Státnímu komornímu orchestru nabídl novou symfonii, kterou v následujícím roce premiérovali.

Kupkovič na Slovensko nikdy nezanevřel. To, že už neměl slovenské občanství, byla čistě praktická záležitost. Jakmile se volně otevřely hranice a mohl se

svobodně pohybovat, občanství už pro něj nehrálo velkou roli. Slovensko sám považoval za kulturní, hospodářskou i politickou velmoc a někdy měl pocit, že Slovákům chybí národní hrdost. V této souvislosti bych se ráda zmínila o Kupkovičově návrhu nové slovenské hymny. Její návrh zazněl i v dokumentárním filmu, který o samotném skladateli natočil košický režisér György Kristóf. Na festivalu Konvergence vyvolala pasáž, kdy zazněl návrh hymny, na tvářích diváků úsměv, přičemž Kupkovič ji myslel naprosto vážně. Domníval se, že nynější hymna není skutečně slovenskou, ale v první řadě je to polovina československé hymny. Melodie byla podle něj taky spíše uherská než slovenská. Byl toho názoru, že hymna musí být krátká. Jako příklad uváděl britskou hymnu, která má jenom 12 taktů, co byla podle něj ideální délka. Kupkovičova hymna v době, kdy o ní ještě sám skladatel mluvil, neměla text, ale to mu nevadilo. Když mu to někdo vytýkal, předložil jako příklad španělskou hymnu, která taky nemá text již dlouhá léta. Z rozhovoru s Jurajem Bubnášem, ve kterém si povídali právě o slovenské hymně, můžeme cítit Kupkovičovu přátelskou a zábavnou povahu. Povídá, jak Šostakovič psal ve svých memoárech o tom, jak se psala za Stalina sovětská hymna, a pak řekne: „Jednoducho, nové hymny v historii přicházali. Ja zrejme s novou hymnou budem musieť počkať, kým Slováci znovu vyhrajú zlatú medailu na majstrovstvách sveta v hokeji.“ A zasměje se.⁸

Jenom necelý měsíc po rozhovoru s Jurajem Bubnášem, 15. června 2016 Ladislav Kupkovič zemřel ve věku 80 let v německém městě Haste. Jeho hudba, premiéry nejnovějších děl, koncerty, komorní hudba, vokální hudba, dokonce i opera, filmová hudba a symfonie jsou neustále přítomny od 70. let 20. století až do současnosti. Skladatelova hudba dokáže nadchnout a inspirovat mladé lidi, kteří hrají nejnovější hudbu v Německu, v oblasti Hannoveru, ale i v Bratislavě a dalších městech Slovenska.

---

⁸ BUBNÁŠ, Juraj: Ladislav Kupkovič: "Na Slovensko som nikdy nezanevrel." [rozhovor]. Bratislava: Hudobný život, 2016, roč. 48, č. 6, s. 6

2. Tvorba Ladislava Kupkoviče

Protože je tvorba Ladislava Kupkoviče nesmírně rozsáhlá a moje práce je orientovaná na jeho houslovou literaturu, rozhodla jsem se uvést z jeho tvorby jenom díla, která byla napsaná pro housle ať už jako pro sólový nástroj, nebo jako součást komorního tělesa či orchestru.

Sólový nástroj

24 capriccií – vn – 1990

Dva nástroje

Morceau de genre – vn, pf/ac/orch – 1968

Souvenir – vn, pf/ac/archi/orch (fld, gui) – 1971

Marsch B dur – vn, pf – 1978

Malý souvenir – vn, pf – 1978

Klenotnictví – vn, pf – 1978

Sonatina G dur č.1 – vn, pf – 1979

Sonatina F dur č.2 – vn, pf – 1979

Sonatina D dur č.3 – vn, pf – 1979

Sonáta F dur č.1 – vn, pf - 1979

Pochod F dur – vn, pf – 1980

Sonáta A dur č.2 – vn, pf – 1980

Impromptu – vn, pf/ac – 1981

Téma a variace B dur – vn, pf – 1981

Tance z Panonie – vc/vn/vl, pf – 1984

Téma a variace podle americké písně – 2vn – 1986

Téma a 7 variací – vn, vl – 1986

Arménské písně z Garin – vn, pf – 1989

Sonáta D dur č.3 – vn, pf - 1990

Sonáta A dur č.4 – vn, pf - 1990

Sonáta f mol č.5 – vn, pf – 1991

Arirang – vn, pf – 1998

Písně z Kazachstánu – vn, pf – 1999

Sonáta č. 6 D dur – vn, pf – 1999

Sonáta č. 9 D dur – vn, pf – 1999

Pískané pro Romana – v/fl/ob/cl/vn..., pf – 2002
Sonáta A dur č.7 – vn, pf – 2002
Sonáta A dur č.10 – vn, pf – 2002
Apokryfy – vn, vc – 2005
Variace na Beethovenovo téma – vn, pf – 2007
Sonáta G dur č. 8 – vn, pf – 2007
Pamlsky – vn, pf – 2009
Čtyři etudy – vn, pf – 2012
Kompliment – vn, pf/archi – 2012
Talizman – vn, pf – 2013

Tři nástroje

Malá partita – ac, vn, xlf, mb – 1980
Malá suite D dur – vn, vc, pf – 1980
Variace na slovenskou lidovou píseň „Ej, zalužicki poľo...“ – ac, vn, vc (ac, 2strum.adlib) – 1983
Trio B dur č.1 – vn, vc, pf – 1985
Trio H dur č.2 – vn, vc, pf - 1987
Sonáta D dur – 2vn, pf – 1990
Starošpanělské variace – fl, vn, gui – 1997
Smyčcové trio B dur – vn, vl, vc – 1999
Trio cis mol – vn, cl, pf – 2003
Serenáda G dur – vn, cl, clb – 2010
Prší, prší – 2vn, pf – 2015

Čtyři nástroje

Cluster-dynamika-glissando – 2vn, vl, vc – 1963
Smyčcové kvarteto C dur č.1 – 2vn, vl, vc – 1978
Smyčcové kvarteto D dur č.2 – 2vn, vl, vc – 1978
Kvarteto E dur – fl, vn, vl, vc – 1980
Kvarteto A dur – ob, vn, vl, vc – 1980
Téma a 5 variací s fugou – 4vn – 1980
Kvartetová část G dur – 2vn, vl, cb – 1980
Malá suite – 2vn, vl, vc – 1981

Smyčcové kvarteto d mol č.3 – 2vn, vl, vc – 1984
Kvarteto A dur č.1 – vn, vl, vc, pf – 1986
Kvarteto B dur č. 2 – vn, vl, vc, pf – 1986
Smyčcové kvarteto B dur č.4 – 2vn, vl, vc – 1987
Smyčcové kvarteto G dur č.5 – 2vn, vl, vc – 1988
Kvarteto F dur č.3 – vn, vl, vc, pf – 1989
Matthias-Drude-variace – vn, cl, vc, pf – 1989
Smyčcové kvarteto A dur č.6 – 2vn, vl, vc – 1991
Iniciály – 2vn, vl, vc – 1992
Valse mélancolique et langoureux vertige – fl, vn, ac, pf (vn, pf; vl, pf; vn, cl,pf)
– 1998 (2.část Kvarteta A dur č.1)
Smyčcové kvarteto B dur č.7 – 2vn, vl, vc – 2002
Variace Lohengrün – 4vn – 2008
Variace na tému J.P.E. Martinho „Plaisir d'amour“ – vn, vl, vc – 2009
Chaconne ze suity Heptagonon – 2vn, vl, vc – 2011
Heptagonon – 4vn – 2011
Smyčcové kvarteto G dur č.8 – 2vn, vl, vc – 2012
Cantica slovacca – 2vn, vl, vc – 2012
Smyčcové kvarteto d mol č.9 – 2vn, vl, vc – 2013
Smyčcové kvarteto A dur č.10 – 2vn, vl, vc – 2014

Pět nástrojů

Smyčcové kvinteto Des dur – 2vn, vl, 2vc - 1978
Kvinteto A dur – ar, 2vn, vl, vc – 1980
Harfenwalzer – ar, 2vn, vl, vc – 1980
Kvinteto A dur – cl, 2vn, vl, vc - 1982
Kvinteto A dur – 2vn, vl, vc, pf – 1984
Kvinteto B dur – 2vn, 2vl, vc – 1984
Variace na korejskou lidovou píseň – 2vn, vl, vc, pf – 2002
Kvinteto D dur – cl, 2vn, vl, vc – 2002
Kvinteto – ac, 2vn, vl, vc – 2005

Šest nástrojů

Smyčcové sexteto A dur – 2vn, 2vl, 2vc – 2010

Sexteto – ob, cl, clb, vn, cb, ar – 2015

Osm nástrojů

Okteto G dur – cl, fb, cr, 2vn, 2vl, vc – 1986

Jiný komorní soubor

Preparované texty IV/1- fl, ob, cl, fg, tr, cr, tn, 2vn, vl, vc, cb – 1968-1970

Kabinet – Xbat – 1970

Reaktionen – strum.adlib

Barevné body – strum.adlib – 1970

Ständchen – 1970

Treffpunkt – 1970

Ankunft – innen – orch/strum.adlib – 1970

Ankunft – draussen – orch/strum.adlib – 1970

Staccato – strum.adlib – 1971

Priiliminarien – strum.adlib. – 1975

Variace na píseň „ Ich kiisse Ihre Hand, Madame... " – fl, ob, cl, fg, cr, tr, tn, pf, ar, 2bat, 2vn, VI, vc, cb – 1982

B-A-C-H variace – orch/strum. adlib – 1989

7 malých skladeb – 2vn, vl, vc/cb, pf, fld – 1996

Violini giocosi – 10/4/8vn, pf – 1997

Máte rádi Vivaldiho? – 2vn, archi, cmb – 1999

Ritornell – 2fld, archi, tp – 1999

Concertino – cb, pf, archi – 2004

Nástroj a orchestr

Serandalusia – archi, tr, bat – 1971

K.-rapsodie – vn, archi, tr, tp, bat – 1971

Concours – 1strum.adlib, orch – 1973

Postillon-Comet – tr, orch – 1977

Reliéf – 2vn, archi/pf– 1978

Koncert D dur č. 1 – vn, orch – 1979

Koncert C dur – vc, orch – 1980

Koncert D Dur – ac, orch – 1980
Koncert A dur č. 1 – pf, orch – 1980
Koncert Es dur č. 2 – vn, orch – 1981
Concertante – vn, vc, pf, 2ob, 2cr, archi – 1982
Hommage ä Marschner – ob, Cl, fg, pf, archi (Cl, harm, bat, pf, archi) – 1983
Koncert G dur č. 3 – vn, orch – 1985
Malá promenáda dějinami hudby – pf, orch – 1985
Koncert Des dur – pf, orch – 1989
Koncert C dur č. 4 – vn, archi - 1992
Koncert Es dur – cr, orch – 1995
Koncert D dur – cb, orch – 1995
Koncert G dur – vc, orch 1995
Sonáta d mol (Koncert č.5) – vn, orch – 1997
Koncert D dur č. 6 – vn, orch – 2001
Koncert A dur č. 7 – vn, orch – 2001
Koncert d mol – ob, orch - 2013

Orchestr

Ozvěny – strum.adlib – 1965
Dioe – orch – 1968
Preparované texty IV/2 – orch – 1968-70
Ladění – archi/orch – 1968
Notausgang – orch – 1970
Stimmen – archi – 1970
B.-Erinnerungen – C*+(orch) – 1970
Ein Gespräch mit Gott – orch – 1972
Kouzelné smyčce – 30vn, 6vl, 6vc, 6cb – 1975
Serenata – orch – 1976
C.-k. hudba – orch – 1978
Cassation D dur – orch – 1979
Sinfonia D dur – orch – 1981
Orchestrální variace na slovenskou duchovní píseň - „Blíž k Tebe, Bože můj...“
orch – 1981
Rokoková sinfonie C dur č. 2 – orch – 1982
Rokoková sinfonie c mol č. 3 – orch – 1982

Serenada G dur – 4vn, 4vl, 4vc, cb – 1984
Cassation C dur – orch, Xac, Xfld – 1985
Sinfonie G dur (malá) – orch – 1986
Sinfonie G dur – orch – 1987
Znející Mrakodrap [W. Fleddermann podľa K. Leonhardta] – spk, orch – 1992
Rondo pre Mozarta – 4orch (4x 2 cr, archi) – 1992
Suita – archi, (fl/fld adlib.) – 2005
Návrh na slovenskou hymnu – orch – 2006
Concerto grosso – archi – 2006
Symfonie C dur – orch – 2006
Cantica slovacca – archi – 2009
Variace na téma Christopa Willibalda Glücka opery Orfeus a Euridika – orch – 2010
Obětím 11. března 2011 (Obetiam Fukušimy) – archi – 2011
Intráda – archi – 2013
Symfonie B dur – orch – 2014
Symfonie D dur – 4. část (Finále) – orch - 2015
Sinfonietta – archi – 2016

Jevištní díla

Die Maske [E. T. A. Hoffmann], opera – 1986
Koňopes [H. G. Lenzen], detská opera – 1987
Trojruže [J. Kröméry-Vrterovã], opera – 1994

Hlas a nástroj

Hvězda září [J. W. Goethe] – br, vn, pf – 1996
7 starodávných písní řádu pijanského [anon.] – 8/4vm/CMa, pf – 1997
Heiho! Heiho! In Hannover ist es so schön – s, bbr, ens – 2013

Hlas, sbor a orchestr

Missa Papae Ioannis Pauli Secundi – CM, orch – 1979
Missa E dur – CM, orch – 1980

Kantáta [bibl.] – vv, CM, orch – 1981
Kdy, když ne teď? Kdo, když ne my? [anon.] CM, orch – 1990
Kantáta Leatare – 2CM, orch – 1999
Do hory, do lesa – CM, 2fl, archi, bat – 2005
Kammermusik – CM, archi, ad.lib tp – 2007

Elektroakustická hudba

Preparované texty 1/1 – C+(fl, ob, fg, cr, tr, tp, 2vn, VI, vc, cb) – 1968
Preparované texty 1/2 – C+(fl, tr, tp, vn, vc, cb) – 1970
Preparované texty II – C+(vn) – 1970

Hudba pro film

Nezmar hnedý – KD – M. Ricotti – 1962
3x prečo – KD – P. Miškuv- 1962
Bratislava – mesto na Dunaji – KD – P. Čalovka – 1963
Nebezpečné hrdinstvá – KD – K. Barlík – 1963
Rozhovor – KD – O. Krivánek – 1963
Srdce a svedomie – KD – J. Zachar – 1963
Stredoveké spišské mestá – KD – P. Miškuv – 1963
Trenie a jeho význam v praxi – KD – P. Miškuv – 1963
Vtedy v noci – KD – K. Barlík – 1963
Zemný plyn – KD – K. Barlík – 1963
Bazovský – KD – J. Pogran – 1964
Črievička- KD – M. Ricotti – 1964
Chlapec a zornička – KD – P. Čalovka – 1964
Otec parných turbín – KD – P. Miškuv – 1964
Výskum ochrany zariadenia jadrovej elektrárne – KD – M. Černák – 1964
Zabráňte reumatickej horúčke – KD – P. Miškuv – 1964
Zo života škodcov okopanín – KD – M. Ricotti – 1964
Mozog – KD – M. Ricotti – 1965
Naše ulitníky – P. Miškuv- 1965
Nie je škola ako škola – KD – C. Kováč – 1965
Pohľad do zeme – KD – M. Ricotti – 1965
3x prečo č. 17 – KD – J. Pogran – 1965

Zimné intermezzo – KD – J. Pogran – 1965
Epilóg – KD – C. Kováč – 1966
Kaolín a výroba porcelánu – KD – P. Čalovka 1966
NHKG vám ponúka – KD – C. Kováč – 1966
Ohnivé rieky – KD – C. Kováč – 1966
Slovenský raj – KD – V. Kubenko – 1966
Vlado, Marienka, Jojo... – KD – P. Sýkora – 1966
Výskum teplotných rázov – KD – M. Černák – 1966
Zrkadlenie vôd Oravy – KD – P. Miškuv – 1966
Šahin – SH – C. Kováč – 1967
Poľovníctvo v Československu 1 – KD – C. Kováč – 1967
Východoslovenské železiarne – KD – K. Barlík – 1967
Pokazený koniec – A – M. Peťovský – 1967
Dukát z rozprávky – SH – E. Šinko – 1968
Bezpečnosť atómových elektrární – KD – M. Černák – 1968
Janko Alexy – KD – M. Černák – 1968
Kovohuty Istebné – KD – C. Kováč – 1968
Návšteva u M. Benku – KD – J. Pogran – 1968
Poľovníctvo v Československu 2 – KD – C. Kováč – 1968
Rapsódia v bielom – KD – P. Miškuv – 1968
Svätý Juraj Majstra Pavla – KD – M. Ricotti – 1968
Východoslovenské železiarne 2, 3 – KD – K. Barlík – 1968
Ikebana – A – M. Peťovský – 1968
O veľkej repe – A – M. Peťovský – 1968

Úpravy

K. Stamitz: Koncert G dur (kadence, vyzdobení fermat a vstupů) – vn, orch – 1992
W. A. Mozart: Koncert pro housle a orchestr D dur KV 211 (kadence, vyzdobení fermát a vstupů) – vn – 1998
W. A. Mozart: Koncert pro housle a orchestr č.4 D dur KV 218 (kadence) – vn – 2012

3. Vybrané díla

V této kapitole se pokusím přiblížit nejvýznamnější a nejhranější díla Ladislava Kupkoviče napsané pro housle, a to jeho sedm koncertů a virtuózní skladbu Souvenir.

3.1. Koncert A dur č. 1 pro housle a orchestr

Dílo bylo zkomponováno v roce 1979. Má tři věty: Allegro moderato, Andante a Vivace. Délka koncertu je přibližně 25 minut.

Dílo mělo dvě premiéry. Poprvé bylo uvedeno v menším obsazení 24. července 1980 v německém městě Brémy v kostele svatého Martina (St. Martini Kirche). Part sólových houslí odehrál profesor z Hochschule für Musik v Hannoveru Atila Aydintan. V menším obsazení hrál orchestrální party Varia-Ensemble pod taktovkou Güntera Kollera. Dechové nástroje zastoupil klavír. Dílo poprvé zaznělo v originálním obsazení v dubnu 1981 v budově Bruselské filharmonie. Tentokrát sólový part odehrál americký houslista, absolvent Juilliardu a pedagog Jerrold Rubenstein. Doprovázel ho Belgický národní orchestr (Orchestre National de Belgique) pod taktovkou dirigenta Paula Douglasa Freemana.

3.2. Koncert Es dur č. 2 pro housle a orchestr

Dílo bylo zkomponováno v roce 1981. Má tři věty: Allegro, Andante, Allegro. Délka koncertu je přibližně 25 minut.

Premiéra tohoto koncertu se konala 26. května 1981 na Hochschule für Musik v Hannoveru. Koncert byl odehrán bez doprovodu orchestru, ale za to se dvěma klavíry, na které hráli Martin Dörrie a Martin Bujara. Houslového partu se ujal Ronald Hoogeveen.

3.3. Koncert G dur č. 3 pro housle a orchestr

Dílo bylo zkomponováno v roce 1985. Má tři věty: Allegro moderato, Moderato, Allegretto; Allegro. Délka koncertu je přibližně 25 minut.

3.4. Koncert C dur č. 4 pro housle a orchestr

Dílo bylo zkomponováno v roce 1992. Má tři věty: Spíše pomalu (Eher langsam), Allegretto (Chaconne podle motivu z Mozartovy Figaroví svatby), Vivo. Délka koncertu je přibližně 28 minut.

Koncert byl poprvé uveden v roce 1995 v německém městě Lingen. Houslový part hrál německý houslista Wolfgang Mertes s doprovodem orchestru Concertino Lingen. Dirigentem večera byl Dirk Kummer.

3.5. Sonáta d moll (Koncert č. 5) pro housle a orchestr

Dílo bylo zkomponováno v roce 1997. Má čtyři věty: Allegro non troppo, Andante, Allegro, Allegro vivace. Délka koncertu je přibližně 28 minut.

Na rozdíl od všech předešlých koncertů, Koncert číslo 5 s pojmenováním Sonáta, byl premiérován v srbském Bělehradu, a to hned v roce 1997, kdy ho skladatel dopsal. Kupkovič sám na koncertě dirigoval Bělehradskou filharmonii a sólový part hrál srbský houslista Slobodan Mirkovic.

3.6. Koncert D dur č. 6 pro housle a orchestr

Dílo bylo zkomponováno v roce 2001. Má tři věty: Allegro, Andante, Rondo; Allegro vivo.

Koncert byl poprvé uveden v roce 2001 v německém městě Goslar. Sólový part hrál slovenský houslista Peter Michalica s doprovodem orchestru Kammerorchesterr Wernigerode. Dirigoval Horst Zell, kterému Kupkovič svůj 6. houslový koncert věnoval.

3.7. Koncert A dur č. 7 pro housle a orchestr

Dílo bylo zkomponováno v roce 2001. Má tři věty: Allegro vivace, Moderato, Allegretto.

První z Kupkovičových koncertů, kterého světová premiéra odezněla na jeho rodném Slovensku, a to 16. prosince 2002 v Koncertní síni Slovenské filharmonie v Bratislavě. Pod taktovkou dirigenta Petra Ferance hrála sólový houslový part slovenská houslistka Martina Karnoková, (která momentálně působí ve Slovenském komorním orchestru). Doprovázela Slovenské filharmonie.

Koncert vznikl jako kompoziční objednávka Rudolfa Blechera, který působil jako sólista a koncertní mistr orchestru Hannoverské opery. Sám autor se o díle vyjádřil takto: „Po piatich koncertoch, deviatich sonátach a viacerých menších skladbách som touto kompozíciou zavřil to, čo som napísal pre tento krásny hudobný nástroj, v tieni ktorého som sám voľakedy vyrástol. 1. časť v 3/4 takte je hravo-veselá, 2. časť je k tomu kontrapunktický kontrast, ale spojený s hymnickým

spevom na hudbu a malými chorálovými fantáziami. V 3. časti príde ľahko štylizovaná, stará prešporská melódia, aj tu sa prelínajúca s hymnickými spevmi.”⁹

3.8. Souvenir

Nejznámější a nejhranější skladba Ladislava Kupkoviče. Proslavil ji světoznámý lotyšský houslista Gidon Kremer, který s ní na mnoha koncertech objel svět. Hrál ji s klavírem, akordeonem i orchestrem a také ji několikrát nahrál. Existují nahrávky na LP deskách, CD, ale také veřejně přístupné na internetu. V době, kdy byl Ladislav Kupkovič emigrantem a nežádoucí osobou na Slovensku, Gidon Kremer na pódiu Slovenské filharmonie zahrál nečekaně jako přídavek Souvenir. Vznikl z toho skandál, soudruzi prskali, ale nemohli s tím nic udělat.

Ve vydání skladby anglickým vydavatelstvím „Universal Edition London“ z roku 2016 se nachází několik slov autora ke stylu skladby a ke skladbě samotné. Dále uvádím volný překlad skladatelových slov z angličtiny. „Dnes už není tak snadné mluvit o hudebním stylu, jako kdysi. Spolu s naší společností se stala pluralitnější i hudba. A tak na první pohled může styl, kterým je Souvenir a pár dalších kousků, které jsem napsal v letech 1968–1971, překvapit. Souvenir je vzpomínkou na mé mládí, na doby, kdy jsem sám hrál na housle a cvičil mnoho věcí od Tartiniho po Paganiniho, od Kreutzera po Bériota, včetně starých dobrých houslových „lízátek“. Je to můj "Des Knaben Wunderhorn" (Chlapcův zázračný roh), sbírka drobností, se kterými se s určitým odstupem dají do jisté míry ztotožnit věci, které nejsou jen k smíchu.”¹⁰

Souvenir byl napsán na podzim 1971 a poprvé byl proveden na koncertě Ars Viva ve městě Mohuč 23. listopadu 1971. Na housle hrál Koenraad Ellegiers a na klavír Arnošt Wild.

V roce 1972 se uskutečnily dva koncerty, na kterých byla provedena verze se smyčcovým orchestrem (místo klavíru), v Kolíně nad Rýnem a Frankfurtu nad Mohanem, opět s houslistou Koenraadem Ellegiers.

---

⁹ Ladislav Kupkovič – O slovenskej hudbe | Hudobne Centrum. Hudobne Centrum [online]. Copyright ©2022 Hudobné centrum [cit. 20.04.2022]. Dostupné z: <https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/232-ladislav-kupkovic/diela>

¹⁰ KUPKOVIČ, Ladislav: Souvenir. Vídeň: Universal Edition, 2016 – ISBN 978-3-7024-2822-8.

Souvenir je třetí částí hudební nonstop revue K-Rhapsodie, která se skládá z následujících skladeb:

1. ETUDA pro 18 houslí, trubku, tympány, zvonkohry, violy, violoncella a kontrabasy;
2. MORCEAU DE GENRE pro housle a klavír (existuje ve verzi pro klavír a verzi pro housle, trubku, tympány a smyčcový orchestr);
3. SOUVENIR pro housle a klavír (existuje verze pro housle a smyčcový orchestr);
4. SERANDALUSIA pro housle a smyčcový orchestr s trúbkou a tympány;
5. SERENÁDA S CIMBÁLOVÝM ÚTAHEM pro smyčcový orchestr a činel.

4. Rozbor Koncertu A dur č. 7 pro housle a orchestr

V této kapitole jsem se rozhodla rozebrat Kupkovičův Koncert A dur č. 7 pro housle a orchestr. Při rozboru jsem pracovala s originálním ručně psaným klaviřním výtahem, který mi poskytl profesor Jindřich Pazdera. Ladislav Kupkovič mu ho věnoval i s několika dalšími kopiemi rukopisů. Také jsem měla k dispozici od pana profesora nahrávku z premiéry tohoto koncertu z roku 2002.

4.1. První věta

První věta je v klasické sonátové formě.

Hlavní téma představí orchestrální předehra.

Obr. 3

V čísle 5 poté nastupují s hlavním tématem sólové housle.

Obr. 4

Harmonicky je expozice velmi střídavá, pohybujeme se v hlavní tónině A dur a základních harmonických funkcích. Časté chromatické postupy jsou jednotícím prvkem celé první věty. Hlavní téma tvoří třináct taktů a dá se rozdělit na tři části. Úvodní akord A dur otevírá následné dvanáctitaktové periodické téma, které se dá rozdělit na předvětí a závětí. První motiv je v hlavní tónině, zatímco druhý motiv se téměř identicky zopakuje v dominantní tónině. Téma je zajímavé především rytmicky (tečkovaný rytmus evokující fanfáry). Ozvláštňením hlavního tématu je využití zvonů.

Po hlavním tématu, které zazní v sólových houslích nastupuje mezivěta, která zpracovává představený hudební materiál. Harmonii vede přes tóninu H dur, která zde zastává funkci mimotonální dominanty k dominantně E dur. Dále z tóniny vybočuje a v čísle 8 se opět vrací do H dur.

Obr. 5

Mezivětu tvoří převážně stupnicové a akordické pasáže. Po dvanácti taktech mezivěty zazní opět hlava hlavního tématu. Práce s hlavním tématem spočívá v rozšíření prvního taktu tématu. Dále je dynamizováno pohybem v šestnáctinách a triolách nikoli v A dur, ale v tónině H dur. První houslový vstup končí virtuózní pasáží v tónině H dur na tónu h3 v čísle 10.

Obr. 6

Zde začíná orchestrální mezihra. Čtyři takty před číslem 11 zazní příprava vedlejšího tématu.

Obr. 7

V čísle 11 nastupuje vedlejší téma v orchestru neobvykle v mollové tónině (e moll), kde se po čtyřech taktech přidají sólové housle a svůj vstup ukončí v tónině G dur.

Obr. 8

Vedlejší téma pak znovu zazní v čísle 12 tentokrát v tónině E dur. V čísle 13 nastupují modulující sekvence, čtyři takty před číslem 14 vyústí chromatickou modulací do tóniny Es dur. Charakter melodie ve vysokém rejstříku houslí podpoří trianpl. V čísle 14 je harmonie rozvedena přes akordy D dur a G dur. Od čísla 15 nastupuje tónina C dur, do které jsme se dostali přes dominantu G dur.

The image shows a handwritten musical score for a piano piece, consisting of six systems of staves. The first system (measures 13-14) features a treble staff with a melodic line and a bass staff with a harmonic accompaniment. Measure 13 is circled. The second system (measures 14-15) continues the piece, with measure 14 circled. The third system (measures 15-16) shows further development of the melodic and harmonic themes, with measure 15 circled. The notation includes various rhythmic values, slurs, and dynamic markings such as 'p' (piano) and 'mf' (mezzo-forte).

Obr. 9

Odsud začínají virtuózní pasáže zajímavé svou rytmickou proměnlivostí (trioly, kvartoly, kvintoly) a častými chromatickými postupy. Harmonický plán se mění po každých čtyřech taktech. Nejprve začíná v tónině C dur, po čtyřech taktech přechází do tóniny As dur a dále do tóniny D dur.

V čísle 16 nastupuje tónina B dur.

The image shows a handwritten musical score for a piano piece, consisting of two systems of staves. The first system (measures 16-17) features a treble staff with a melodic line and a bass staff with a harmonic accompaniment. Measure 16 is circled. The notation includes various rhythmic values, slurs, and dynamic markings such as 'p' (piano) and 'mf' (mezzo-forte).

Obr. 10

Napětí vrcholí ve chromatických bězích, které vedou k poslední změně předznamenání v expozici.

Obr. 11

Přes sedmý stupeň proběhne modulace do tóniny H dur. Od okamžiku změny předznamenání začíná závěr expozice a trvá až do čísla 20, kde znovu nastupuje orchestrální mezihra, která vede k provedení.

Obr. 12

Provedení začíná kantilénou houslí v čísle 23.

Obr. 13

Rozpracovává složky hudebního materiálu, se kterým jsme se setkali v expozici, především vedlejší téma. V čísle 23 nastoupí housle v tónině D dur, ve které probíhá celá úvodní část provedení. Dva takty po čísle 28 se změnou předznamenání dostaneme do tóniny F dur.

The image shows a handwritten musical score for two systems. The first system contains measures 28 and 29. The second system contains measures 30 and 31. The score is written on treble and bass staves. Measure 28 is marked with a circled '28'. Measure 29 is marked with a circled '29'. Measure 30 is marked with a circled '30'. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like 'Cresc.'.

Obr. 14

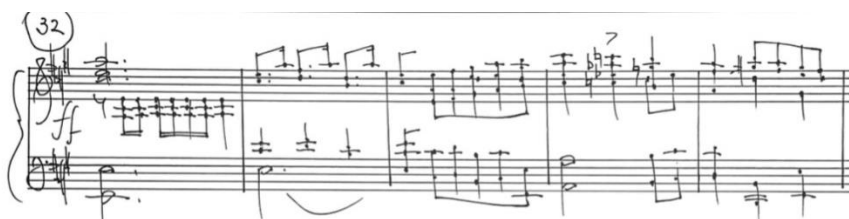
Tato změna trvá jenom čtyři takty, než se harmonie zase mění. Dva takty před číslem 30 se znovu objevuje nové předznamenání – tóninový skok do As dur. S nástupem As dur zazní připomínka fanfár hlavního tématu. Dva takty po čísle 30 se znovu mění předznamenání a zhušťuje se faktura.

The image shows a handwritten musical score for two systems. The first system contains measures 30 and 31. The second system contains measures 32 and 33. The score is written on treble and bass staves. Measure 30 is marked with a circled '30'. Measure 31 is marked with a circled '31'. Measure 32 is marked with a circled '32'. Measure 33 is marked with a circled '33'. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like 'pp' and 'Cresc.'.

Obr. 15

Od čísla 31 probíhá příprava reprízy.

Repríza nastupuje pouze v orchestru (motiv hlavního tématu), zatímco sólové housle se přidávají až v osmém taku v čísle 32.

Obr. 16

Podle klasického schématu reprízy nastává tonální sjednocení (A dur). Narozdíl od expozice, zde v repríze se hlavní téma objevuje zkráceně pouze v sedmi taktách. V čísle 34 znovu zazní hlava hlavního tématu v sólových houslích, tentokrát v E dur.

Obr. 17

Nástup vedlejšího tématu v čísle 36 v a moll a následně v A dur potvrzuje tonální sjednocení.

Obr. 18

Zde probíhá rozpracovávání vedlejšího tématu, např. virtuózními pasážemi v sólových houslích.

V tuto chvíli v expozici první věty nastoupila orchestrální mezihra, která vedla k provedení. Místo toho, zde v repríze v šestém taktu v čísle 43, zaznívá coda.

Obr. 19

V číslech 45 a 46 připraví orchestr nástup houslové kadence. Zajímavé je, že poslední akord před nástupem kadence není na dominantě (jako bylo běžné v období klasicismu), ale na tónice.

Obr. 20

Orchestr naposledy uvede v čísle 47 hlavní téma a ukončí první větu.

Obr. 21

4.2. Druhá věta

Druhou větu tvoří čtyři velké díly A–B–A–B a závěrečné téma, které svou délkou nelze označit za samostatný díl. Velké díly B jsou z hlediska motivicko-tematické práce bohatší.

Charakter vstupního tématu připomíná jednak tóninou (dvoutaktí v d moll a dvoutaktí v a moll) a poněkud statickým rytmem smuteční pochod. V úvodním díle A téma zahraje pouze orchestr a v čísle 1 toto téma šestnáctinovým pohybem podpoří sólové housle.

Obr. 22

Díl A se pohybuje v tónině d moll a a moll. Dva takty před číslem 3 zazní Neapolský sextakord z a moll, ten harmonicky ozvláštní houslovou kantilénu.

Obr. 23

V čísle 5 nastoupí v paralelní tónině F dur díl B.

Obr. 24

Ten je svým charakterem značně světlejší, a to jak rejstříkem houslí, tak kinetickou složkou (triolový rytmus). Výrazným prvkem je v čísle 7 v orchestrální mezihře nástup činelů, který připomíná romantický zvuk orchestru. V čísle 9 housle v unisonu s orchestrem tečkovaným rytmem variují téma z dílu B.

Obr. 25

V čísle 11 se přes dominantu opět dostane do základní tóniny d moll, a housle společně s orchestrem pokračují ve variacích dílu A.

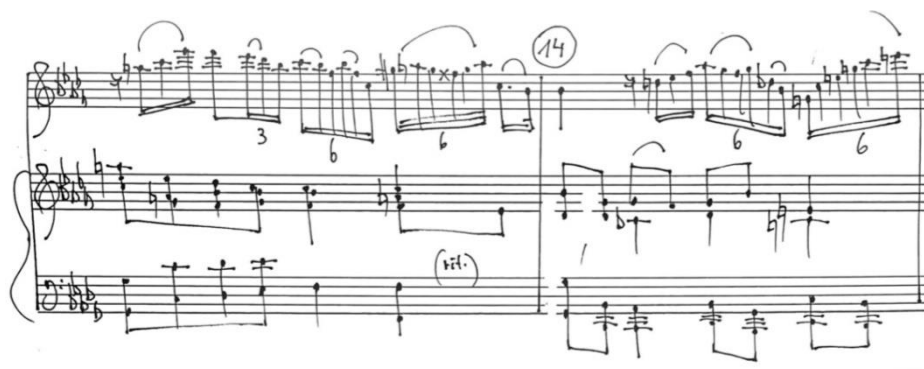
Obr. 26

Toto téma v čísle 13 zazní v tónině ještě temnějšiho charakteru, v b moll.

Obr. 27

Harmonicky je tato oblast velmi zajímavá, a to obzvlášť v čísle 14, kde velmi vynikne klamný spoj v b moll (akord Ges dur).

Obr. 28

V čísle 16 zazní znovu díl B, tentokrát ve velmi vzdálené tónině D dur.

Obr. 29

Hlavní téma následuje, jak jsme již slyšeli v předchozím dílu B, variace tématu (tečkovaný rytmus). Závěr věty (tři takty před koncem) připomene téma dílu A v základní tónině d moll. Harmonicky je věta uzavřena akordem A dur, který je ve druhé větě dominantou, avšak ve třetí větě se stává výchozí tóninou.

Obr. 30

4.3. Třetí věta

Třetí věta je ve formě velkého rondo. Schéma věty je A-B-A-C-B-A. O vyšší sonátové rondo se nejedná, protože ve větě není provedení, ale kontrastní myšlenka dílu C v paralelní tónině h moll. Díl A je v základní tónině A dur, B díl v dominantní tónině E dur a v repríze jsou oba díly tonálně sjednoceny v A dur.

Vstupní díl A lze rozdělit na čtyři a čtyři takty, předvětí a závětí, kdy předvětí končí polovičním závěrem na dominantě z A dur. Závětí končí překvapivě mimotonální dominantou z F dur, která se stane v čísle 1 hlavní tóninou. Od čísla 1 nastupuje mezivěta.

Allegretto ($\text{♩} = 95$)

(1) *Più mosso* ($\text{♩} = 110$)

Obr. 31

Je tvořená různými variačními technikami, diminucemi, pasážemi a zajímavými harmonickými prvky, například v čísle 2 nepřipravená modulace do D dur.

- 34 -

16

(2)

f

p

f

Obr. 32

Po krátké orchestrální mezihře od čísla 5 nastoupí v čísle 6 nový díl B v dominantní tónině E dur a kontrastním třídobém taktu.

Obr. 33

Je také periodický, má čtyři takty a harmonicky je zcela prostý (TSD – v závěti se objeví akord gis moll na třetím stupni v E dur). Dále v čísle 7 hlavní motiv z dílu B houslista zopakuje o oktávu níž.

Obr. 34

Od čísla 8 nastupuje další mezivěta, opět tvořena variačními technikami. Tentokrát harmonicky pestřejší a zahrnující v čísle 9 hlavu tématu dílu B.

Obr. 35

V čísle 12 zazní hlavní téma dílu A, není zcela přesně imitováno.

Obr. 36

Po mezivěť a krátké orchestrální mezihře s úderý činelů nastoupí v čísle 15 díl C v paralelní tónině h moll.

Obr. 37

Má charakter kantilény. První čtyři takty jsou periodické, druhé čtyři takty rozšířené o další 3 takty. V čísle 17 je opět téma dílu C variováno.

Obr. 38

V čísle 18 zazní fanfáry, nástup dechů přinese opět tóninový skok do tóniny G dur. Po orchestrální mezihře v čísle 23 nastoupí díl B v hlavní tónině A dur.

Obr. 39

V čísle 24 a 26 se téma dílu B dvakrát zopakuje. Po mezivěť v čísle 30 nastoupí naposledy díl A, znovu o oktávu níž, než jak zaznělo na začátku a také v rozdílném tempu – moderato.

Handwritten musical score for measures 30-33. The score is in treble and bass clefs. Measure 30 is marked with a circled '30' and a piano 'p' dynamic. The tempo is marked 'Moderato' and the dynamics 'pp'. The music features a melodic line in the treble clef and a rhythmic accompaniment in the bass clef. A 'rit.' (ritardando) marking is present in measure 32.

Obr. 40

Následuje závěrečné Allegro s akordickými pasážemi a efektním závěrem v houslích.

Handwritten musical score for measures 34-37. The score is in treble and bass clefs. The tempo is marked 'Allegro'. The music features a melodic line in the treble clef and a rhythmic accompaniment in the bass clef. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

Obr. 41

5. Vzpomínky interpreta

V roce 2014 jsem měla tu možnost hrát na zahajovacím koncertě 20. ročníku Houslové dílny v Žilině. Na koncertě, který se uskutečnil 13. února, jsem hrála se Státním komorním orchestrem Žilina jako laureátka předešlého ročníku. Garantem Houslové dílny je profesor Jindřich Pazdera. Ten shodou okolností na tomto koncertě odehrál za doprovodu Státního komorního orchestru pod taktovkou dirigenta Leoše Svárovského Kupkovičův Houslový koncert č. 5. Rozhodla jsem se pana profesora Pazderu oslovit o zodpovězení několika otázek ohledně Kupkoviče a jeho koncertu.

Jaké máte vzpomínky na skladatele Ladislava Kupkoviče? Měl jste tu možnost potkat se s ním jenom v Žilině při provedení jeho koncertu, nebo i při jiné příležitosti?

Kupkovič byl masivní muž s dlouhou bílou bradou, který by mohl bez líčení hrát ve filmu Johannese Brahmse; odlišoval se od něj jen poměrně značnou výškou. Potkal jsem se s ním ještě později na festivalu v jeho rodném městečku Cífer, který spoluorganizoval. Kupkovič mi poslal kopie rukopisů několika svých koncertů a dalších děl.

Jak probíhala spolupráce při provedení koncertu? Měl připomínky na zkouškách, nebo spíše tiše sledoval?

Kupkovič byl velmi pozitivní a měl viditelnou radost z provedení svého díla, jakkoli to pro něj jistě nebyla žádná zřídkavost. Nevzpomínám si, že by měl připomínky. Pro mne to byl dost náročný večer, protože jsem premiéroval ještě jeden houslový koncert – Obrazy Hieronyma Bosche Michala Müllera.

Proč se na koncertě uváděl právě Kupkovičův 5. houslový koncert? Jak vzpomínáte na toto dílo z pohledu interpreta? Měl jste možnost hrát i jiná díla Ladislava Kupkoviče?

Program večera realizovala dramaturgička Státního kom. Orchestru Žilina p. Elena Filippi. Na provedení Kupkovičova koncertu vzpomínám rád, hrál se mi báječně, navíc má člověk málokdy možnost hrát tradičně psané dílo, aniž by se cítil vázán nějakými interpretačními kánony.

Od Kupkoviče jsem spolu se Stamicovým kvartetem později nastudoval ještě jeho Čtvrtý smyčcový kvartet B dur, a to na požádání autora. Provedli jsme ho při našem vystoupení na zmíněném festivalu v Cíferu.¹¹

---

¹¹ PAZDERA, Jindřich, profesor na Akademii múzických umění v Praze [ústní sdělení], 24. dubna 2022

6. Diskografie

1966 – I. ZELJENKA, I. PARÍK, J. POSPÍŠIL, M. BÁZLIK, L. KUPKOVIČ, P. KOLMAN

LP - Supraphon DV 6173

- 1.) Miro Bázlik: Tri kusy
Hudba dneška, Ladislav Kupkovič (dir.)
- 2.) Ladislav Kupkovič: Skica
Hudba dneška, Ladislav Kupkovič (dir.)
- 3.) Ladislav Kupkovič: Osemhran samoty, nudy a strachu
Hudba dneška, Ladislav Kupkovič (dir.)

1967 – MUSICA NOVA BOHEMICA ET SLOVACA

LP - Supraphon SUA 18854

- 1.) Ladislav Kupkovič: Ozveny
Hudba dneška, Ladislav Kupkovič (dir.)
- 2.) Jozef Malovec: Kryptogram I
Hudba dneška, Ladislav Kupkovič (dir.)
- 3.) Peter Kolman: Panegyrikos
Hudba dneška, Ladislav Kupkovič (dir.)
- 4.) Ilja Zeljenka: Metamorphoses XV
Hudba dneška, Ladislav Kupkovič (dir.)

1977 – MUSIQUE TCHECOSLOVAQUE NOUVELLE

LP - CBS S34-61144

- 3.) Ladislav Kupkovič: Ozveny
Hudba dneška, Ladislav Kupkovič (dir.)

1978 – Gidon Kremer

ARIOLA-EURODISC 200076-366 – 1978

- 1.) Ladislav Kupkovič: Souvenir
G. Kremer, vn; Wiener Symphoniker; H. Wallberg (dir.)

Obr. 42: Gidon Kremer

1979 – LADISLAV KUPKOVIČ : COMPOSER'S PORTRAIT

LP - Electrola 066-45 424

- 1.) Ladislav Kupkovič: Svätovincentské variácie (Sankt-Vincent-Variationen)
Michael Krist (pf)
- 2.) Ladislav Kupkovič: Clavierübung
Michael Krist (pf), Einar Steen-Nökleberg (pf), Karl Bergmann (pf), László Simon (pf)
- 3.) Ladislav Kupkovič: Morceau de genre
Ronald Hoogeveen (vn), Elsbeth Moser (ac)
- 4.) Ladislav Kupkovič: Souvenir
Ronald Hoogeveen (vn), Elsbeth Moser (ac)

Obr. 43: Composer's portrait

1980 – Konzert nach dem Konzert

ARIOLA-EURODISC 201264-366

1.) Ladislav Kupkovič: Marsch B dur

Gidon Kremer vn, Elena Kremer pf

Obr. 44: Konzert nach dem Konzert

Obr. 45: Konzert nach dem Konzert

1990 –

EMI ELECTROLA 7499832

- 1.) Ladislav Kupkovič: Hommage a Marschner
Salonorchester Cölln; K. Eliegiers (dir.)

1992 – VENI ENSEMBLE

CD – Hudobný fond SF 0004 2131

- 1.) Ladislav Kupkovič: Osemhran samoty, nudy a strachu
VENI ensemble, Róbert Jurčo (ac), Ronald Šebesta (clb), Jozef Lupták (vc), Róbert Krchniak (cl), Marek Piaček (fl), Rastislav Suchan (tr), Peter Vrbinčík (vl), Miloš Valent (vn)

1994 – SOUVENIR : MICHALA PETRI : LARS HANNIBAL

CD – RCA Red Seal Records 09026 62530 2

- 1.) Ladislav Kupkovič: Souvenir
Michala Petri (fld), Lars Hannibal (gui)

1994 FROM VIENNA

CD – Montaigne 78 2027

- 1.) Ladislav Kupkovič: Iniciály
Arditti Quartet

1996 –

MALKRAFON CLASSICS

- 1.) Ladislav Kupkovič: Arménske piesne z Garin
A. Malikian, vn; S. Kradjian, pf

1997 –

CORD ARIA CACD 507

- 1.) Ladislav Kupkovič: Souvenir
H. Yashima, vn; H. Vagnsson, ac

2003 – GIDON KREMER: KREMERATA BALTICA: HAPPY BIRTHDAY

CD – Nonesuch Records 075597965766

- 1.) Ladislav Kupkovič: Souvenir
Gidon Kremer (vn), Kremerata Baltica

2008 – LADISLAV KUPKOVIČ – STRING QUARTETS

CD – Diskant DK 0112-2 131

- 1.) Ladislav Kupkovič: Iniciály
Moyzesovo kvarteto, Stanislav Mucha (vn), František Török (vn),
Alexander Lakatoš (vl), Ján Slávik (vc)
- 2.) Ladislav Kupkovič: Sláčikové kvarteto č. 7 B dur
Moyzesovo kvarteto, Stanislav Mucha (vn), František Török (vn),
Alexander Lakatoš (vl), Ján Slávik (vc)
- 3.) Ladislav Kupkovič: Kvinteto
Boris Lenko (ac), Moyzesovo kvarteto, Stanislav Mucha (vn), František
Török (vn), Alexander Lakatoš (vl), Ján Slávik (vc)

2012 – VIRTUOSISMO E MEDITAZIONE

CD – Terre Sommerse TS CL-01-07

- 1.) Ladislav Kupkovič: Souvenir
Dejan Bogdanovic (vn), Gabriele Maria Vianello (pf)

2014 – CONCERTINI PRE KONTRABAS, KLAVÍR A SLÁČIKOVÉ KVARTETO

CD – Vysoká škola múzických umení KG161300203

1.) Ladislav Kupkovič: Concertino

Duo Šašina, Radoslav Šašina (cb), Dana Šašinová (pf), Moyzesovo kvarteto, Stanislav Mucha (vn), František Török (vn), Alexander Lakatoš (vl), Ján Slávik (vc)

2016 – LADISLAV KUPKOVIČ: CHAMBER MUSIC FOR VIOLIN AND PIANO

CD – Diskant DK0167-2131

1.) Ladislav Kupkovič: Sonatina č. 3 D dur

Československé komorné duo, Pavel Burdych (vn), Zuzana Berešová (pf)

2.) Ladislav Kupkovič: Téma a variácie B dur

Československé komorné duo, Pavel Burdych (vn), Zuzana Berešová (pf)

3.) Ladislav Kupkovič: Sonata č. 5 f mol

Československé komorné duo, Pavel Burdych (vn), Zuzana Berešová (pf)

4.) Ladislav Kupkovič: Arménske piesne z Garin (Erzurum)

Československé komorné duo, Pavel Burdych (vn), Zuzana Berešová (pf)

5.) Ladislav Kupkovič: Pochod F dur (Marsch)

Československé komorné duo, Pavel Burdych (vn), Zuzana Berešová (pf)

6.) Ladislav Kupkovič: Dvojité pochod G dur

Československé komorné duo, Pavel Burdych (vn), Zuzana Berešová (pf)

7.) Ladislav Kupkovič: Kompliment

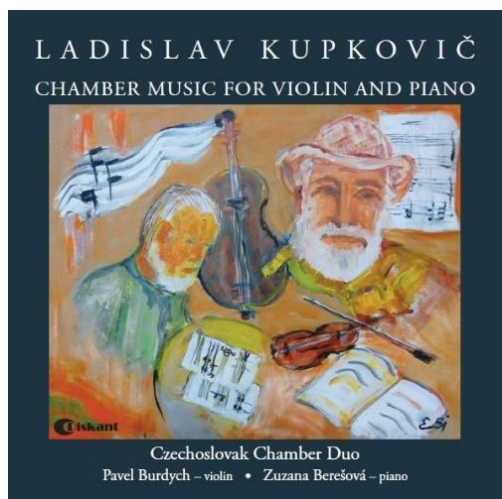
Československé komorné duo, Pavel Burdych (vn), Zuzana Berešová (pf)

8.) Ladislav Kupkovič: Talizman

Československé komorné duo, Pavel Burdych (vn), Zuzana Berešová (pf)

9.) Ladislav Kupkovič: Souvenir

Československé komorné duo, Pavel Burdych (vn), Zuzana Berešová (pf)

Obr. 46: Ladislav Kupkovič: Chamber Music for violin and piano

2017 – DALIBOR KARVAY: SOUVENIRS

CD – Hudobné centrum HC 10045

1.) Ladislav Kupkovič: Souvenir

Dalibor Karvay (vn), Daniel Buranovský (pf)

Obr. 47: Dalibor Karvay: Souvenirs

2020 – SLOVENSKÝ KOMORNÝ ORCHESTER

CD – Slovenská filharmónia SLF 0039-2-131

1.) Ladislav Kupkovič: Cantica slovaca

Slovenský komorný orchester, Ewald Danel (umv., vn)

Závěr

Během psaní této práce a při objevování nových informací mě nejednou překvapilo, s jakými světovými umělci Kupkovič během svého života spolupracoval. Ujistila jsem se, že píši o vsutku zajímavé a u nás nedocenené osobnosti československé hudební scény. Až neuvěřitelné mi přišlo, jakým způsobem se naše životy nepřímo křižovaly. Moje babička z otcovy strany byla Kupkovičova spolužačka na Konzervatoři v Bratislavě. Můj dědeček z matčiny strany pracoval pro SAV (Slovenská akademie věd), která vlastnila Smolenický zámek, na kterém Kupkovič spoluorganizoval Semináře pro současnou hudbu v letech 1968-1970. Na tomto zámku jsem sama trávila mnohé letní prázdniny jako rodinný příslušník zaměstnance SAV. Poprvé jsem hrála Kupkovičovu skladbu na Základní umělecké škole. Osobně jsem se s ním potkala v Žilině, kde jeho koncert hrál můj profesor houslí Jindřich Pazdera, u něhož jsem studovala na Pražské Konzervatoři a momentálně studuji na Akademii Múzických Umění v Praze.

Kupkovič se zapsal do dějin německé hudební kultury, píše se o něm v jejich odborné literatuře. Na Slovensku nebo v Čechách jsem se s jeho jménem setkala jedině na přednášce Dějin a literatury nástroje, kterou vede profesor Jindřich Pazdera na Pražské konzervatoři a na Akademii Múzických Umění v Praze. Sama jsem o Kupkovičovi povídala několika lidem z hudebního prostředí a střetla jsem se s nepoznáním, zato zájmem dovědět se o skladateli víc a poslechnout si jeho tvorbu. Svou prací jsem přiblížila skladatelův život a zaměřila se na jeho houslovou tvorbu, především na Houslový koncert číslo 7 a virtuózní skladbu Souvenir. Věřím, že moje práce může být přínosem a přispět k povědomí a šíření tvorby tohoto výjimečného skladatele.

Seznam použité literatury

Seznam literatury

1. RAJTEROVÁ, Alžbeta. 100 slovenských skladateľov. Bratislava: Národné hudobné centrum, Edice Marián Jurík, Peter Zagar, 1998, str. 144–145.
2. CHALUPKA, Ľubomír. Slovenská hudobná avantgarda. Bratislava: Univerzita Komenského, Filozofická fakulta, Katedra hudobnej vedy, 2011. - Príl. - 672 s., čb. fotogr., obr., noty, 1 CD (CD016006). - ISBN 978-80-223-3115-9.
3. JURÍK, Marián: S Ladislavom Kupkovičom o hudbe, ktorá nás (ne)zaujíma. Bratislava: Slovenská hudba, 1965, č. 4, s. 164–166.
4. HANZELOVÁ, Martina: Kupkovič a jeho "hudba dneška". Bratislava: Hudobný život, 1990, roč. 22, č. 14, s. 7.
5. GODÁR, Vladimír: Komorná hudba Ladislava Kupkoviča. Bratislava: Slovo, 2004, č. 10, s. 20.
6. BUBNÁŠ, Juraj: Ladislav Kupkovič: "Na Slovensko som nikdy nezanevrel." [rozhovor]. Bratislava: Hudobný život, 2016, roč. 48, č. 6, s. 4–5.
7. CHALUPKA, Ľubomír: Smolenice 1968. Slovenská hudba 12. 1968, Číslo 6, str. 278-282.
8. KUPKOVIČ, Ladislav: Souvenir. Vídeň: Universal Edition, 2016 – ISBN 978-3-7024-2822-8.
9. KUPKOVIČ, Ladislav: Koncert A dur č. 7 pro housle a orchestr, 2001 [kopie originálu od Ladislava Kupkoviče ze soukromé sbírky prof. Jindřicha Pazdery]

Ústní sdělení

PAZDERA, Jindřich, profesor na Akademii múzických umění v Praze [ústní sdělení], 24. dubna 2022

Internetové zdroje

1. Hudobné Centrum [online]. [cit. 2.04.2022] Dostupné z: <https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/232-kupkovic-ladislav>

2. Gidon Kremer | Dietmar Moews's Blog. Dietmar Moews's Blog | Globus mit Vorgarten aus Sicht der neuen Sinnlichkeit eines empirischen Soziologen [online]. [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: <https://lichtgeschwindigkeit.wordpress.com/tag/gidon-kremer/>
3. Ladislav Kupkovic | Discography | Discogs. Discogs – Music Database and Marketplace [online]. Copyright © 2022 Discogs [cit. 2.04.2022]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/artist/745913-Ladislav-Kupkovic>
4. Ladislav Kupkovič – Monoskop. [online]. [cit. 2.04.2022] Dostupné z: https://monoskop.org/Ladislav_Kupkovi%C4%8D
5. DSpace 1.7 na AMU: Život a dielo Ladislava Kupkoviča so zameraním na vybrané kompozície pre violončelo. 302 Found [online]. Copyright © Academy of performing arts in Prague [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: <https://dspace.amu.cz/jspui/handle/10318/6549>
6. International Seminars on New Music, Smolenice - Monoskop. [online]. Dostupné z: https://monoskop.org/International_Seminars_on_New_Music,_Smolenice
7. Zomrel hudobný skladateľ, dirigent a pedagóg Ladislav Kupkovič - Opera Slovakia. Domov - Opera Slovakia [online]. Copyright ©2022 Opera Slovakia. [cit. 27.04.2022]. Dostupné z: <https://operaslovakia.sk/zomrel-hudobny-skladatel-dirigent-a-pedagog-ladislav-kupkovic/>

Obrázkové zdroje

Obr. 1: Hudobné Centrum [online]. Copyright ©2 [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: https://hc.sk/data/aktuality/foto/Ladislav_Kupkovic3.jpg

Obr. 2: Hudobné Centrum [online]. Copyright © [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: https://hc.sk/data//galeria/fotografie/Osobnosti/Skladatelia/kupkovic_stockh_kotik_darmstadt1967.jpg

Obr. 3 – 41:

Obr. 42: Amazon [online]. Copyright © [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: https://m.media-amazon.com/images/I/51DrIYDsy6L.AC_.jpg

Obr. 43: Ladislav Kupkovič – Composer's Portrait (1979, Vinyl) - Discogs. Discogs - Music Database and Marketplace [online]. Copyright © [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/release/8612678-Ladislav-Kupkovi%C4%8D-Composers-Portrait>

Obr. 44: Gidon Kremer & Elena Kremer, Chopin, Kupkovič, Ravel, Sarasate, Tschaikowsky – Konzert Nach Dem Konzert (1980, Vinyl) - Discogs. Discogs - Music Database and Marketplace [online]. Copyright © [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/release/6214675-Gidon-Kremer-Elena-Kremer-Chopin-Kupkovi%C4%8D-Ravel-Sarasate-Tschaikowsky-Konzert-Nach-Dem-Konzert>

Obr. 45: Gidon Kremer & Elena Kremer, Chopin, Kupkovič, Ravel, Sarasate, Tschaikowsky – Konzert Nach Dem Konzert (1980, Vinyl) - Discogs. Discogs - Music Database and Marketplace [online]. Copyright © [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/release/6214675-Gidon-Kremer-Elena-Kremer-Chopin-Kupkovi%C4%8D-Ravel-Sarasate-Tschaikowsky-Konzert-Nach-Dem-Konzert>

Obr. 46: Kupkovič pre husle a klavír. Československé komorní duo [online]. Copyright © Zuzana Berešová [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: <https://www.csduo.eu/p/kupkovic-pre-husle-a-klavir/>

Obr. 47: Souvenirs – Dalibor Karvay, Daniel Buranovský – Supraphonline.cz. Supraphonline.cz [online]. Copyright © 2022 SUPRAPHON a.s. [cit. 13.04.2022]. Dostupné z: <https://www.supraphonline.cz/album/620481-souvenirs?artistId=330293>